

BOSNA SAVAŞI'NIN TÜRKİYE'YE ETKİLERİ VE GÖÇMENLER

Aşlı İDİZ*

1991 yılının sonlarında Bosna-Hersek'te yaşayan Sırp, yapılan bir referandumda Sırbistan ve Karadağ ile birlikte olma iradesi ortaya koymuşlardır. Ocak 1992'de Bosna-Hersek Sırp Cumhuriyeti'nin kuruluşunu ilan edilen Sırp milisler Sırp olmayanlara karşı "etnik temizlik politikası" başlatmışlardır. Nisan 1992'de Şubat ve Mart aylarında Sırp'ların boykot ettikleri bir referandum sonucunda Bosna-Hersek'in bağımsızlığını ilan etmesi yaklaşık dört yıl sürecek kanlı bir savaşa neden olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da yapılan bu kanlı savaş, 1995'te ABD'nin Dayton şehrinde yapılan Dayton Antlaşmasıyla sona ermiştir. Bu kanlı savaş sırasında yaşanan insanlık dramı, Müslüman Boşnaklara yönelik saldırılar, ekonomik baskı ve ticari ambargolar Türkiye'yi hem maddî, manevî ve sosyolojik açıdan derinden etkilemiştir. Bu durum Türkiye'nin bölgedeki gelişmelerde daha faal bir rol oynamasına neden olmuştur. Ayrıca savaştan kaçarak Türkiye'ye sığınan binlerce Boşnak mülteci, ülkemizin sosyal ve ekonomik yapısını da etkilemiştir. Yugoslavya'nın dağılmasından sonra ortaya çıkan savaşlar, Balkanlar'da uzun yıllar sürecek bölgesel istikrarsızlığa yol açmıştır. Türkiye'nin batı sınırlarında ortaya çıkan güvenlik sorunları bölgesel ticareti olumsuz yönde etkilemiştir. Yaşanan sorunlar dolayısıyla Türkiye'nin güvenlik algısı derinden etkilenmiş; Türkiye, kendi sınırlarının güvenliğini sağlamak ve bölgesel istikrarı yeniden tesis etmek adına önlemlerini artırmak durumunda kalmıştır. Türkiye dış politika anlamında Balkanlar'da barışın tesis edilmesi için çaba gösterirken aynı zamanda Batılı ülkelerle iş birliğini güçlendirmeyi de ihmal etmemiştir. Yugoslavya'daki kriz, Türkiye'nin iç siyasetini de etkilemiştir. Özellikle muhalefet partileri, hükûmeti bölgedeki gelişmelere yeterince duyarlı olmamakla suçlamıştır. Türkiye, bu dönemde bölgeye büyük miktarda insani yardım göndermiş ve mültecilere kapılarını açmıştır. Diplomatik açıdan Türkiye, Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası örgütler aracılığıyla barışçıl çözümlerin bulunması amacıyla çaba göstermiştir. Türkiye, NATO bünyesinde bölgedeki barış güçlerine katılmış ve bu şekilde Balkanlar'da istikrarın sağlanmasına hizmet etmiştir. Ayrıca Türkiye, savaş sonrası dönemde Balkan ülkelerinin yeniden inşası için ekonomik destek sağlamıştır. Sonuç olarak Yugoslavya'da yaşanan iç karışıklıklar ve etnik temizlik Türkiye'nin hem iç hem dış politikasını derinden etkilemiştir.

Yukarıda sayılan siyasi ve ekonomik etkilerin haricinde Bosna Savaşı Türkiye'yi insani bakımdan da etkilemiştir. Bu savaş yüzünden Türkiye 1992-1998 yılları arasında Bosna'dan 20.000 civarında Müslüman gelmiştir. Bu durum haliyle göçmenlerin barındırılması, istihdam edilmesi gibi sorunları gündeme getirmiştir. Ancak Türkiye 1990'lı yıllarda kendisi ekonomik açıdan önemli sorunlar yaşasa da gene de Balkanlar'dan gelen Müslümanlara kucak açmıştır. Yani Türkler tarihte her zaman yaptıkları gibi Balkanlar'da yaşayan ve zulme uğramış olan insanlara din, dil ve ırk ayrımı gözetmeden yardımcı olmuşlardır. Esasında bu siyaset balkan halkları nezdinde Türkiye'nin kucak açan ve mazlumların yanında duran imajını güçlendirmiştir.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler II. Sınıf Öğrencisi